СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОР[illegible]ОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXI. Число 133. Джерзи Ситі, Н. Дж., пятниця, 8. червня, 1923. — VOL. XXXI. No. 133. Jersey City, N. J., Friday, June 8, 1923. THREE CENTS

СТРАЙКОВІ ЗАВОРУШЕННЯ В СКЕНЕКТЕДІ

СКЕНЕКТЕДІ, Ню Йорк, 6. червня. — Перший раз від початку страйку робітників на місцевих стріткарах мусіло трамваєве підприємство здержати ввесь рух наслідком поважних заворушень.

Величезна товпа народа зібралася в головній, бизнесовій частині міста та напала з камінням, цеглами та патиками на вози, понищила їх зовсім, побила кількох страйколомів-моторменів і в той спосіб поклала конець скебівському веденню руху.

На місце заворушень приїхала зараз поліція, але вона вже не вспіла вратувати возів ні привернути руху. Поліція навіть показалася невистарчаючою для привернення спокою, і тепер міські урядники віднеслися до губернатора стейту о висилку стейтової міліції.

СПРОБИ ОБМЕЖЕННЯ РОБІТНИКІВ ДО ПОСТАНОВ ЮНІЙНОГО КОНТРАКТУ

НЮ ЙОРК, 6. червня. — Юнія металевих робітників, занятих при будовах в місті Ню Йорку, зробила з підприємцями контракт, на основі котрого юнія та будівляні підприємці зобовязуються не допускати до того, щоби робітники жадали та діставали поза юнійним контрактом инчі заплати, як ті, які були постановлені в контракті.

Се є перший контракт того рода, який зобовязує обі сторони проти сеї практики, яка заводиться загально підчас кождої недостачі робочих рук, а яку називають „сновболінь" (себто киданнем сніговних куль). На основі сього контракту підприємцям не буде вільно платити робітникам висшої заплати, як означено в юнійній умові, хочби навіть вони хотіли в той спосіб дістати робітників, яких юнія не може їм достарчити. Контракт признає сю практику деморалізуючою для юнійних організацій.

На основі згаданого контракту будівляні підприємці зобовязалися платити о 1 доляра денно більше, як плачено досі. Контракт має обовязувати по конець сього року.

СВАРКА МЕЖИ УРЯДНИКАМИ ЗА ПРОГИБІЦІЮ

НЮ ЙОРК, 6. червня. — На тлі недавно ухваленого нюйорського стейтового закона про відкликанне стейтової помочи при виконуванню федерального прогибіційного закона прийшло до поважних непорозумінь межи федеральними урядниками та стейтовими. До непорозуміння прийшло, як федеральний прокуратор зажадав від міської власти допомоги при ловленню муншайнерів, а місто та стейт сього відмовили.

Замітно, що так федеральний прокуратор, як і стейт та місто покликувалися на підпис стейтового губернатора; федеральний прокуратор покликався на те, що й губернатор признає, що прогибіція обовязує далі та має бути виконувана, а стейтова та міська влада на слова, що виконувати прогибіцію має не стейтова, а федеральна влада.

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА

ВАШІНГТОН, 6. червня. — Коло Риверсайд, у Верджінії, зударилися нині зі собою два електричні поїзди, на котрих їхали члени конвенції організації „Шрайнерс". Наслідком катастрофи покалічено 10 осіб, з того двоє тяжко, решту легко.

НА ДОПОМОГУ СТРАЙКУЮЧИМ МАЙНЕРАМ

НЮ ЙОРК, 6. червня. — „Американський Фонд для Публичної Служби", який знають загально яко Фонд Гарленда від імени його фундатора, призначив суму 2,000 долярів на допомогу для страйкуючих майнерів в Вест Верджінії.

Страйк в повітах Бун та Канагва треває кілька місяців. Весь сей час майнери живуть в шатрах; більшість з них босі. Піддержує їх майнерська юнія „Юнайтид Майн Воркерс", але ся допомога не вистарчає.

ІНЖИНЕРИ ЗА 8-ГОДИННИМ ДНЕМ ПРАЦІ В СТАЛЕВІМ ПРОМИСЛІ

НЮ ЙОРК, 6. червня. — Товариство американських інжинерів видало публичну заяву, в якій на основі переведених дослідів стверджує, що 8-годинний день праці в сталевім промислі не принісби ніякої шкоди ні робітникам ні самому промислови, як се говорили недавно члени іменованої президентом сталевої комісії.

Проти заяви сеї комісії товариство інжинерів стверджує, що сталевий промисел зискавби дуже богато, якби 12-годинний день праці був скасований.

ЗА СВІТОВИМ СУДОМ

ВАШІНГТОН, 6. червня. — Сенатор Вотсон, один з републиканських провідників, котрий до недавна ще виступав проти Гардингової пропозиції приступлення Америки до світового суду при Лізі Народів, заявився вже публично в користь сеї пропозиції. Після послідної конференції з през. Гардингом Вотсон заявив, що плян Гардинга буде принятий сенатом з деякими, малими змінами.

ВИКІНЧУЮТЬ АВСТРІЙСЬКУ ПОЗИЧКУ

НЮ ЙОРК, 6. червня. — Як подає нюйорська банкирська фірма Моргана і Сп. підписуванне австрійської державної позички в сумі 126 міліонів долярів буде замкнене в найблизчий понеділок. Америка з тої суми складає 25 міліонів долярів.

ЗАСУД НАФТОВИХ ОБМАНЦІВ

ФОРТ ВОРТ, Тексас, 6. червня. — Федеральний суд засудив на поважні грошеві суми та вязницю 4 нафтових підприємців, що продавали уділи в спілці на нафтові терени, які нафти не мали. Декотрі з обжалованих дістали грошевої кари в сумі 15,000 долярів.

НІ В КУТ, НІ В ДВЕРІ

Від коли леґіслятура стейту Конектикату ухвалила закон, забороняючий уставляти на публичний вид годинники, йдучі після літного часу, від тоді богато церков, маючих годинники на своїх вежах, не хотячи противитися законови, а рівночасно не хотячи вступати фармерському домаганню, постановило здержати годинники зовсім.

МЕДИЧНЕ ЗНАЧІННЄ МУЗИКИ

Лікарі одного нюйорського діточого шпиталя заявляють на основі 60-дневної проби, переведеної в сім шпитали, що музика є досить добрим лічничим средством.

Лікарі робили спроби при помочи фоноґрафу. Спроби виказали, що діти та положниці виздоровлювали богато краще з музикою, як без неї. Чому треба приписати лічничу силу музики, лікарі ще знають. Припускають, що сам ритм (такт) музики має розвеселюючий вплив на хорого, а настрій помагає йому виздоровлювати скорше.

ПОЖАР БАЛЬОНУ ВІД ГРОМУ

Підчас бурі, що шаліла в середу сполудня, вдарив грім у військовий бальон, що стояв на привязи на військовім поли коли Дейтона, Огайо. В хвилі удару грому були на бальоні два официри. Щоби вратувати своє життє, вони скочили з бальонового коша на землю, причім вони досить тяжко покалічилися, зіскакуючи з висоти 40 стіп. Бальон погорів за короткий час без сліду. Був се найбільший американський бальон.

ПОШАНА ДЛЯ ҐУБЕРНАТОРОВОЇ СОБАКИ

Ґубернатор стейту Мейн казав спустити на середину щогли американський прапор на знак жалоби, коли його родина хоронила трупа улюбленого пса. Вчинок ґубернатор викликав широке обуренне, тим більше, що ґубернатор казав знижити прапор навіть на капітолю (осідку головно влади) стейту, зазначуючи в той спосіб, що смерть ґубернаторового пса є притокою для публичної, урядової жалоби.

ГРІМ ЗАПАЛИВ ЗБІРНИК НАФТИ

В порті Нуевітас, на Кубі, вдарив грім в нафтовий корабель американської нафтової спілки Синклер Ойл Ко. та запалив його. Корабель погорів. На щастє, жертв в людях не було.

ЗА СКЛЕПОВУ КРАДІЖ

Нюйорський стейтовий суд признав оногді винуватими три жінки, які мали допуститися склепової крадежі, роблячи буцімто покупки. Одна з тих жінок є богата та виправдувалася непоборимим нахилом до забирання чужих річий.

ЛІКАРІ ЗАЯВЛЯЮТЬ, ЩО АЛЬКОГОЛЬ ШКІДЛИВИЙ ЛЮДСЬКОМУ ОРГАНІЗМОВИ

Манітобська Рада Суспільної Служби вислала до більш як 500 лікарів у провінції Онтеріо писма, в яких питалась, чи алькоголь шкідливий людському організмови. Одноголосна майже відповідь лікарів була, що завдяки прогібіції загальне здоровлє людности в провінції Онтеріо значно поправилось.

Перше питаннє, поставлене лікарям було:

Чи на Вашу думку, чоловік, який не вживає горячих напитків, безпечніjший перед недугами від того, що уживає?

Відповідь була: 445 так, 77 ні.

Друге питанне було:

Чи на Вашу думку, чоловік, який не уживає горячих напитків, вилічиться борще з недуги, ніж той, що уживає?

Відповідь була; 463 так, 51 ні.

Трете питаннє було:

Чи прогібіція в Онтеріо причинилась до поправи загального здоровля людности?

Відповідь була: 438 так, 56 ні.

Чи на Вашу думку пиво шкідливе людському здоровлю?

Відповідь була: 443 так, 41 ні.

З ПРОЦЕСУ ПРОТИ ЗАШПІОНЕНОЇ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ

Чарлс Рутенберґ, комуністичний аґітатор, котрого недавно признала лава присяжних суддів в Ст. Джосеф, Мишиґен, винуватим переступлення стейтового закона проти синдикалізму, дістав від суду дозвіл внести спротив проти рішення до висшого суду.

АМЕРИКАНСЬКА САРАНЧА

У Америці живе цікава порода саранчі, замітна головно тим, що появляється точно що 17 літ. Прочий час про неї нічого не чути і немовто її зовсім нема. Діється це тому, що кукли тих комах лежать в землі шісьнайцять літ, поки по тім часі не переміняться у повні комахи і не вийдуть з землі на її поверхню. Тут, протягом того літа, яке вони проживають на верха, вони заплоднюються, самички несуть яйця головно на дрібних галузях дерев, з тих яєчок виводяться гусільниці, які підросши, влазять назад у землю, щоб там перемінитись у кукли і по 16 літах появитись знова як комахи на світ.

Своїм видом нагадує саранча децю пільних коників, лиш має коортші лапки і богато грубший і сильнійший кадовб. Самчики мають подібні органи як звісні хатні цвіркуни і у послідних днях травня та у червні ті околиці, де саранча появиться, повні будуть цвіркотання.

Живиться саранча листям дерев та взагалі ростинами, обідаючи їх основно. Це справді не дуже то шкодить старшим деревам, та може зовсім знищити молоді деревця.

Перший раз білі люде записали появу більшої кількости саранчі у 1634-ім році і сегорічна її поява буде 17-та з того часу. Є це найбільша родина саранчі, яка обнимає стейти від Норт Керолайни, по Мессачузетс і від атлантійського океану по Індіяну, Кентаки і Теннисі. Є ще менші родини саранчі, які живуть у других, або і тих самих стейтах, і появляються — що 17 літ — але в иньші роки.

Винищення лісів причиняється до зменьшення саранчі, яка не має тоді чим кормитись і в чім множитись. Великим ворогом саранчі є рівпож птиці, головно горобці. Кромі того вигублюють саранчу порошком з зіля званого перетрум або розчином з нафти. Для того посипають або поливають землю у часі, коли саранча виходить з неї на верх.

ЧУЖИНЕЦЬКІ БРАНЦІ ЩЕ В РУКАХ КИТАЙСЬКИХ ОПРИШКІВ

ПЕКІНҐ, столиця Китаю, 4. червня. — Китайські опришки досі ще не випустили чужинецьких бранців. Причиною того незгода серед опришків і серед представників китайського правительства.

ЯПОНСЬКА ВЛАДА АРЕШТУВАЛА КОМУНІСТИЧНИХ АҐІТАТОРІВ

ТОКІО, столиця Японії, 5. червня. — Японська влада увязнила тут 100 соціялістичних провідників, яких обжаловує за комуністичну пропаганду задля повалення теперішнього державного ладу в Японії і введення комуністичного.

БРИТАНСЬКА ЮНІЯ ЗЕЛІЗНИЧНИКІВ ЗА 6-ГОДИННИМ ДНЕМ ПРАЦІ

ЛОНДОН, 6. червня. — Екзекутивний комітет британської юнії зелізничників постановив предложити на слідуючому конґресі всіх юній домаганнє 6-годинної праці для всіх зорганізованих робітників у Великій Британії.

Ліві юнійні лідери заповідають, що буде проголошений загальний страйк в цілій Великій Британії для підперття сього домагання.

НЕУСТУПЧИВІСТЬ БЕЛЬҐІЇ І ФРАНЦІЇ

БРУКСЕЛЯ, столиця Бельґії, 6. червня. — Тут відбулась конференція бельґійського премієра Теніса з французьким премієром Пуанкаре у справі Рурщини і німецьких „воєнних відшкодовань" для аліянтів.

Оба вони заявили по конференції, що Бельґія і Франція далі спільно стоять при тому, що можуть опорожнити Рурщину тільки тоді, як Німеччина заплатить „воєнні відшкодовання".

ДЕ ВАЛЕРА ПЕРЕЙШОВ ДО МИРОВОЇ ПОЛІТИЧНОЇ БОРОТЬБИ

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 6. червня. — Провідник ірляндських републиканців Імон де Валера по видачі зазиву до своїх повстанців до зложення оружя, появився тут приявно.

Кажуть, що він тепер хоче боротись мировим способом при помочі політичної пропаганди за справу ірляндської републики.

СПРАВА „МІНІСТРА ЛІҐИ НАРОДІВ"

ЛОНДОН, 6. червня. — Соціялістичний посол в палаті громад, Филип Сновден, відложив справу допиту про становище лорда Роберта Сесила в кабінеті до завтра (четверга).

Його заява, що Сесил є міністром Ліґи Народів розворушила також консерватистів.

САМОВЛАДА ФРАНЦУСЬКИХ НАЇЗНИКІВ В САРЩИНІ

ПАРИЖ, 6. червня. — Французькі дипльомати невдоволені з виступу англійського правительства проти французької самовлади в окупованій долині Сар.

Німці в Сарщині уладжують віча проти Французів і покидають французькі школи.

РОЗОРУЖНА КОМІСІЯ ЛІҐИ НАРОДІВ

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 6. червня. — Розоружна комісія Ліґи Народів зачала наради над розоружним проектом британського делеґата лорда Роберта Сесила і другим французьким, який спеціяльно вимагає теж і запорук мира.

ЯК ФРАНЦУСЬКЕ ВИНО ІДЕ ДО АМЕРИКИ

ПАРИЖ, 6. червня. — Секретар французької федерації моряків Шашо підніс обжалуванне, що французькі моряки перепачковують до Америки французькі вина, причім самі заробляють і платять американським пристаневим урядовцям по 1 долярови від фляшки.

НІМЦІ ХОТЯТЬ АМЕРИКАНСЬКИХ ТУРИСТІВ

БЕРЛІН, 6. червня. — Німецькі готельники і бизнесмени запротестували тут на зібранню проти перепон, які німецьке правительство робить чужинецьким подорожуючим.

Вони кажуть, що ізза тих перепон 80% американських туристів іде до Франції.

АВСТРІЯ ПРИХОДИТЬ ДО СЕБЕ ЕКОНОМІЧНО

ВІДЕНЬ, 6. червня. — Головний комішенер в Австрії з рамени Ліґи Народів, др. Ціммерман (Голяндець) заявляє, що економічний стан Австрії вже і тепер значно поправився і поправляється й далі.

Тепер, каже він, заграничні капіталісти щораз більше інвестують свого капіталу в австрійських бизнесах і ціни стаків тих бизнесів також ідуть вгору.

СПРАВА ГОЛОСОВАННЯ ЖЕНЩИН В ІТАЛІЇ

РИМ, 6. червня. — В італійському парляменті предложено законопроект, який признає женщинам обмежені права голосовання. Після того проекту лише матері погибших на війні синів мають повне право голосовання, а дівчата лише тоді, як мають відповідний степень образовання.

ЕСПАНСЬКО-МАВРЕТАНСЬКА ВІЙНА

МАДРИД, столиця Еспанії, 6. червня. — Еспанське військо далі воює з Маврами в Мароку (в північній Африці).

В останній битві згинуло 45 Еспанців а 210 потерпіло поранення.

КІЛЬКАСОТ ОСІБ ЗГИНУЛО НА ПОХОРОНІ КОМІСАРЯ

ВАРШАВА, 6. червня. — Сюди доносять з Москви, що підчас похорону большевицького комісаря Воровського, убитого у Швайцарії, панував біля Кремлю такий розлад і замішанне, що в уличній метушні згинуло кількасот осіб.

В РОСІЇ ТЕПЕР ЛЕГКО ВБИВАТИ ЛЮДИЙ

МОСКВА, 6. червня. — Нині тут зачався процес проти Василя Комарова, котрий убив 33 особи.

Він заявив, що в Росії тепер дуже легко вбивати людий. З 33 людий, яких він убив, лиш один чоловік ставив йому опір.

ТУРКИ ХОТЯТЬ, ЩОБ ВІРМЕНИ БУЛИ „ДОБРИМИ ТУРЕЦЬКИМИ ГОРОЖАНАМИ"

ЦАРГОРОД, столиця Туреччини, 4. червня. — Турецьке правительство заявляє, що воно не дозволить Вірменам, котрі тепер в Европі або в Америці на еміґрації, вернутись домів (до Вірменії в Малій Азії), коли вони не зложать приречення, що погодяться з владою Туреччини і будуть добрими турецькими горожанами.

"SVOBODA" (LIBERTY).
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЦЕРКВИ В ОБОҐОНІ РОБІТНИКІВ.

Недавно тому установлена президентом Гардинґом сталева комісія видала була своє оречення про проект скорочення 12-годинного дня праці в сталевім промислі. Річ ясна, що оречення викликало обурення серед робітничих юній та серед поступових кругів громадянства. До протесту сих верстов прилучується тепер ще один поважний голос: є ним заява американських церков.

Іменно, Комісія для Церковної та Суспільної Служби при Федеральній Раді Церков, що представляє просто всі протестанські віроісповідання, Департамент Суспільної Акції при Національній Католицькій Раді Добробуту та Центральна Конференція Американських Рабинів, виступила з заявою, яка вже хочби для того одного мусить звернути на себе увагу, що отсе промовляє обєднанне релігійних орґанізацій в Америці, за якими стоїть що найменче 50 мілїонів зорґанізованих людий.

Змістом своїм заява є теж гідна уваги. Вона з достойною повагою та рішучостю збиває всі арґументи сталевої комісії за задержанням 12-годинного дня робочого в сталевім промислі. Церковні орґанізації підносять, що обмеженне довгого дня в сталевім промислі стало вже голосом всего американського громадянства. За ним заявилися поважні суспільні дослідники, а коли президент Гардинґ установляв комісію для сеї справи, то вся американська суспільність сподівалася, що 12-годинний день праці в сталевім промислі помре скоропостижною смертю. Тому церковні орґанізації висказують своє нескрите огірчення з приводу відмовного становища комісії.

В своїм ореченню в користь задержання 12-годинного дня праці комісія послуґувалася такими арґументами, як те, що мовляв 12-годинний день праці в сталевому промислі не приносить робітникам шкоди ні на тілі, ні на умі, ані не підриває їх морально. Церковні орґанізації звертають увагу на факт, що в 1912. році навіть комітет уділовців найбільшого сталевого підприємства в Америці заявив, що 12-годинна праця сталевих робітників підриває їх фізично, зменчує їх справність, вкорочує їх життє.

Сталева комісія підсуває американській суспільности, що більшість сталевих робітників не зужиє належито свобідний час, якби праця була скорочена, та що робітники не йшлиби до дому, але певно кудись инде. Церковні товариства називають се твердженнє образою для сталевих робітників, які певно цінять високо родинне житте.

Арґумент сталевої комісії, що робітники самі люблять працювати по 12 годин на добу, є чистим викрутом; церковні орґанізації слушно звертають увагу сталевій комісії, що робітник певно буде працювати 12 годин, коли має до вибору або працювати так довго зі шкодою для свого здоровля або працювати коротше та не заробити досить для своєї родини на прожиток.

Найповажнійший арґумент церковних орґанізацій є та частина їх заяви, котра говорить про відношенне межи довжиною дня праці та коштами сталевих продуктів. Сталева комісія, саме, підносила проти вкорочення дня праці арґумент, що така новина піднеслаби кошти продукції (витворювання) та що через те сталеві вироби подорожілиби. Церковні орґанізації звертають увагу сталевій комісії, що такими словами вона найкраще себе схарактеризувала: сими словами комісія показала, що вона стоїть на становищи, що зиски сталевих підприємців є свята й ненарушима річ, що всі кошти новини треба складати лишень або на робітників або на покупців. Таке навчанне, що доходи уділовців стоять висше понад здоровлем робітників їх родин, треба признати неморальним та противним всякій релиґії.

Виступ церковних орґанізацій певно зверне увагу цілої американської суспільної опінії на скандальні відносини в сталевім промислі. З тої причини треба піднести сей виступ як відважний та достойний протест проти поважного суспільного надужиття. Такими виступами як отсей церкви потрафлять робітників переконати, що церкви понад гарні очи та дзвенячу підпомогу сталевих маґнатів ставлять моральне, фізичне й умове добро працюючих мас.

Коли взяти під увагу те, що того рода згідний виступ всіх церковних віроісповідань в обороні загроженого інтересу поважної частини робітництва не був можливий тому десять літ назад, то покажеться, що й критика, звернена проти церков, також придаеться.

Не треба поминути мовчанкою самого факту, що церкви вважають своїм обовязком виступати з голосним протестом в справі, яка не має безпосередної звязи з питанням моралі та релиґії, а треба звернути на се увагу хочби вже тому, що серед нашого громадянства ще не перевелися старосвітські погляди, після яких священик тим кращий, чим менче він справ бачить поза своїм вівтаром. Виступ американських церков вказує, що поступ іде в зовсім другім напрямку: до щораз більшого заінтересовання церкви біжучими справами суспільного розвою.

Клим Поліщук.

МОГИЛА НЕВІДОМОГО

(Із днів сучасного життя на Вкраїні).

Передрук застережено.

(Конець).

На другий день раним рано, як ще й сонечко не сходило, Оксана збудила Антона і сказала йому:

— Вставай, старий! Годі тобі вилїгуватися!...

— А що там таке? — спитав він, протираючи очі.

— Що-ж, ти вже забув, чи що про могилу?...

— А так, так... — заговорив спантеличено. — Треба поспішати, а то скоро день. Люди...

Встав і, не снідаючи навіть, скоренько вмився, набрав повну кешеню прососа, взяв заступа й сокиру і подався навпрошки через городи, стараючись іти так, щоби ніхто не помітив. Щось дивне стало робитися з ним, коли вийшов за село і його охопила вранішна вогкість вагітних полів. Ішов просто на світову зірницю і чув, як щось таке, наче сором, палило його лице і шкрабалося десь коло серця.

— Все-ж таки чоловік там, а не скотина яка закопана лежить... — наверталася сумнівна думка, але він старався відігнати її иншими думками і став собі згадувати вчорашний день і ту дивну пригоду, що сталася з ним.

Згадуючи вчорашне, помалу забувся за те, куди йде, і аж повеселішав. Так прийшов до своєї „нарізаної" смужки і зразу-ж підійшов до могили невідомого. Заступа й сокиру поклав на бік і став обома руками вихитувати хреста. Хитав його з усієї сили, але він стояв міцно і ледве рухався.

— Цілком добре вкопаний... — промовив сам до себе і знов навернулася ота сумнівна думка: — Чоловік таки...

— Ет!... — раптом махнув рукою.

Повернувся, взяв заступа і став копати. Копаючи, напружував усі свої сили і через декілька хвилин його чоло було в ряснім поті, наче в нагальну косовицю. На хвилину зупинився, щоб скинути свиту, і знову взявся за заступа. Боявся навіть хвилину стратити, бо до схід сонця хотів ще й просо засіяти, що обтягало кешеню...

Як через пів години заступ наскочив на щось тверде і аж заскреготав, а хрест здрігнувся і став хилитися. Він схопив його на оберемок і викинув з ями. Щось наче крикнуло десь, але він не звернув на те ніякої уваги і знову взявся за роботу. Викинувши ще декілька заступів сирої землі, побачив перед собою кістяка. Стараючись яко мога менше дивитися на нього, зачепив його заступом за бік і став тягти із ями. Кістяк наче вріс у землю і, відриваючись від свого місця, лускав і тріщав, як стара борона, коли її тягнуть по засохлій ріллі. Однак Антін не зважав на те і, за одним духом, тягнув доти, доки таки не витяг його. Прикрий дух тліни гостро вдарив йому в ніс і мало що не звалив його з ніг. Затуливши носа лівою рукою, правою схопив кістяка за ногу і так став розглядати його. Страх і трівога глянули в його лице з чорних порожняків мертвецького черепа і невимовний жах схопив його, коли побачив, що на ногах і на руках кістяка висіло щось таке, наче крила велитенського кажана. На мить одну йому показалося, то побачив, що то з нього обпадає зітліле лахміття і полекшено випустив з рук його ногу.

Постоявши над ним ще з хвилину, думаючи — що робити далі, але так таки, крім того, що вже було вирішено, нічого иншого не видумав. Взяв сокиру і став рубати хреста. Порубавши його на дрібні кусочки, склав на купку і розпалив огнище. Коли тільки запалив вогонь, він зараз-же поклав на нього кістяка, а сам став скоренько засипати яму й зарівнювати те місце, де була могила. Хрест був великий, дубовий і дров з нього, здавалося, цілком вистачало для того, щоб із кістяка один тільки попіл зостався. Тому не дуже турбувався тим, як там він горить, а зрівнявши могилу, скопав навколо неї чималу грядку і став сіяти просо. Захопившись своєю роботою, непомітив навіть, коли згоріло вогнище і глянув на нього лише тоді, коли в його лице блиснули яскраві проміні сонця. З єдиною думкою про те, що тепер за цею роботою хтось може побачити його, кинувся до вогнища і скамянів наче. — На купі тліючого вугілля лежав блискучий, темнобронзовий мертвецький череп і весело сміявся до нього...

— Ой, лишечко!... — прошептав безтямно, присідаючи до долу і неможучи відірвати від черепа своїх очей.

І чим більше так дивився, тим більше сміявся до нього той череп і тим більше він забував за все, — що з ним і навколо нього...

Сонце зійшло й покотилося по блакитньому небу, як кинутий веселим збиточником золотий кружок, жайворони розсипалися срібними дзвіночками, перепілки стали весело й собі перекрикатися, а він нічого вже не чув і не бачив. — Вишкірився до черепа на всі кутні зуби і сидів собі так...

Прилетіла звідкись ворона. Покружляла над ним, покружляла і сіла на мертвецький череп. Поправила крила, вичистила дзьоба і пронизливо крякнула — раз і другий.

Ворону він почув і побачив. — Надто несподіваною була вона. — Хотів прогнати її геть, але не міг поворухнутись.

— А кши — ледве прошипів з останніх окрушин своєї свідомости, але инших слів так і не міг собі пригадати. Хотів було щось подумати, але думок також не стало.

— А киш... — беззвучно і дико прошипів ще він ще раз і засміявся довгим, беззвучним і страшним сміхом, як раз так, як сміявся мертвецький череп.

Сонце було вже з полудня, коли хтось такий побачив його, як він заходився тим страшним сміхом і, чим дуж, побіг до села сповістити Оксану.

* *

Вже аж перед самими вечером привезла його Оксана до дому. Все село оббігала, щоби хтось дав підводу, але всі, як змовилися. Своїх коней не було, а через те мусіла до комісара піти. Той стрінув її суворо, але проте зараз же наказав комусь поїхати по нього. Той, що поїхав, був чоловік не боязкий і цікавий, а тому уважно оглянув усе навколо Антона, — „чи не викопав він яких грошей", — і знайшов коло вогнища почорнілого срібного медальончика, на якому стояв Архангел Михаїл з двома мечами навхрест, а внизу було виписано три букви: **„У. С. С."**

Цілу дорогу до села й через усе село, сміявся собі Антін, але коли тільки внесли його до хати і поклали на ліжко, як враз він занімів і, важко дихаючи, став якось дивно здрігатися. Оксана нахилилася над ним і хотіла поправити його голову, але як тільки вона доторкнулася до нього, то він так страшно заревів, що аж стіни в хаті затряслися. Тоді вона кинулася до знахорки і коли та прийшла, то він уже так ревів, що аж за ворітьми було чутно...

— Нічого з нього не буде. — Сказала знахорка. — Його вже нечиста сила забрала...

— А може ви як небудь вигнали-б її, бабусю?... — заплакала Оксана, але бувала знахорка тільки сумно головою похитала на те.

Постояла ще з хвилину коло воріт і, несказавши більше ні одного слова, пішла до дому. Зоставшись самотою, Оксана сама не знала, що робити. Пішла по сусідах просити, щоби хтось на ніч прийшов, але ні одна жива душа не відкликнулася до неї. Походила ще трохи по вулиці і вернулася назад до дому. Стала коло воріт і аж дух у собі затаїла: в хаті було тихо, як у домовині. Тоді тихенько підійшла до вікна й зазирнула в хату. При скупенькому світлі каганьця ледве — що можна було побачити, але все-ж таки побачила його, як він, витягнений на весь зріст, непорушно лежав на ліжку і широко одвертими очима дивився в стелю.

Перехрестившись, обережно ввійшла в хату і, не дивлячись на небіжчика, стягла із жертки свиту і пішла знову до сусідів. Обійшла з десять хат, заки вблагала одного старого діда прийти й нарядити небіжчика.

А вранці викопала зпід печі того глечика зі срібними грішми, якого ще позаторік закопали там, вилічила звідти двайцять піврублів і заходилася з похоронами.

Купила дошок на труну, заплатила грабарям, щоб яму викопали, дала попові та дякові скільки слід було й поховали його, як належиться ховати кождого доброго господаря і хрестянина.

Похоронного обіду не справляла, бо й не було для кого, а тим, що помогли їй, заплатила піврублями і на ніч була вже самотою в хаті.

Засвітила каганця, села на лежанці, тай стала думати свої думи. Не жаль було їй чоловіка, бо й не любила вона його і все життя з ним було гірше неволі, але дивувалася тільки, як це все так нагло сталося і домислювалася, через що саме воно могло так статися. В той час коло дверей щось стукнуло і коли вона подивилася, то побачила, як від порога йшла по стіні якась чорна пляма. Перемагаючи свій страх, вона встала і пішла їй на зустріч, бажаючи переконатися, чи то „не показалося часом"... і враз чорна пляма зупинилася і вона ясно побачила мертвецьку голову, цілком таку, як та, перед якою сидів нещасний Антін.

Близька до непритомности, вона все-ж таки спромоглася на те, щоб крикнути і страшне явище зникло. Тремтячи вся, як у пропасниці, впала на коліна перед образами і стала молитися, але коли тільки дійшла до „Вірую", як слова стали плутатися і, непомітно для самої себе, припала до землі і міцно заснула. Спляча, крізь сон щось говорила до когось, перед кимсь оправдувалася і, як мала дитина, безпомічно відхлипувала.

Каганець, догоряючи, чадів на всю хату, але погасити його не було кому...

* *

...В жнива, йдучи в поле жати, кождий, хто тільки проходив коло Антонової смужки поля, здіймав шапку і хрестився. Над самісенькою дорогою, серед темно-зеленого буйного проса стояв новий дубовий хрест, а на хресті двома цвяшками був прибитий почорнілий срібний медальончик, на якому стояв Архангел Михаїл з двома мечами навхрест і на якому було написано три будви: **У. С. С.** По тім знали, що могила невідомого була стрілецькою могилою і що цей новий хрест стоїть на місці старого хреста і що під ним спочиває тільки одна голова стрільця, яку поховала тут Оксана на другий день після похорону свого чоловіка, бажаючи хоч трохи полекшити вагу його вини...

Також знали ще й те, що товариші комісар дуже противився цьому і погрожував їй, що коли тільки вона не відірве від хреста отого медальончика з Архангелом, то він на весну відріже від смужки чоловікову пайку. Але цього вона не боялася. — Встаючи й лягаючи, чула, як у неї під грудьми все сильнійше і сильнійше **щось** таке стукалося й рухалося, а це робило її певною того, що смужка „нарізаного" поля зостанеться за нею непорушно...

Чекала тільки, заки те **щось** не стане **чимсь**, а від того чекання робилася важкою і повною, як та земля, яку вона так любила і задля якої могла творити найбільший гріх і нести найважчу покуту...

14. цвітня, 1923.

З ОБЄДНАННЯ.

Хвальна Редакціє:—

Просимо помістити отсе додаткове оголошеннє:

На фонд Негайної Допомоги зложили:

о. А. Рудакевич	$3.00
М. Ґирович	3.00
П. Нескот	3.00
І. Оринич	25
Л. Ковик	25
Н. Опар	25
Разом	$9.75

Всі жертводавці з Дженет, Па., зложили повисшу суму в місяці лютім 1923.

З грішми. висланими до краю з канцелярії Обєднання дня 31. мая. 1923, чеком ч. 3326640 і ч. 3326641 вислано кромі поданого вже виказу ще $20.50 з віча в Болтимор, Мд., присланих п. Семенковом ,а призначених після бажання вічевиків на студентів українського університету у Львові. В той спосіб суму $41.00 з віча в Болтимор, Мд., розділено по половині на наших інвалідів і студентів у Львові.

Всім жертводавцям складаємо іменем краєвих орґанізацій щиру подяку.

Обєднанне Укр. Орґанізацій в Америці.

ПОТЕРПАЄ ШКІРА.

В Римі починається сими днями сензаційний процес проти італійського професора Бодріґи за те, що він служив за заплату большевицькому урядови в Москві. Як каже італійська державна прокураторія, професор діставав від большевицьких комісарів гроші на большевицьку пропаґанду, і за одержані гроші вихвалював большевицький уряд.

Подібні затії відкрила французька поліція. Там большевицькі комісарі підійшли до находячихся в нужді російських іміґрантів і серед них накупили собі наймитів, які з нужди зголилися посилати в Москві звідомлення про суспільні рухи та про особисте життє російської іміґрації.

Шпіонська служба большевиків серед чужих держав є певним доказом страху, який большевицький уряд відчуває перед заграничними урядами та чужими народами. Як всяка шпіонажа, так і ся є доказом недовіря тих, що сю шпіонаж удержують. Шпіонажа проти чужих народів та урядів на спілку зі шпіонажею серед російських іміґрантів поза границями Росії доказує, що большевицькі комісарі з острахом дивляться на можливість якогось походу на Росію зі сторони чужих держав та численної російської іміґрації.

ЧУЖА ПОМІЧ.

Одним із наших головних гріхів був брак віри в свої власні сили.

З тої пори, як наші предки закликали Варягів, щоби прийшли і порядкували нами, „бо земля наша богата та ладу в ній нема", з тої пори все ми когось кличемо; все когось сподіваємось; все на чиюсь поміч числимо.

Кликали Поляків, Москалів, Татарів, Турків, кликали Німців, кликали антанту.

Українська земля велика і богата, її двері відчинені на розтвір, хто хотів, той і заїздив і як у заїзді по тих прошених і непрошених гостях лишався лиш — гній.

Чужими руками лиш огонь добре брати; чужа рука до себе гребе; чужим конем не доробишся. Всі ті народні приповідки мають своє примінене не тільки в приватному але і в публичному життю, та ми, на жаль, забували об тім.

Чужий жовнір — великий клопіт. Хочби він прийшов не як ворог а як союзник, то скорше чи пізнійше між ним і населеннем прийде до непорозуміння. Так було, як Порш приликав Німців на Україну і як Петлюра пирвів Поляків, щоб відбити Київ.

Бачили ми, що навіть антанта, якої боєва сила складалася з ріжнородних сил, не мала таких успіхів за час великої війни як меньша, але суцільна німецька армія.

І не тільки те. Хто числить на чужу поміч, той деморалізується; присипляє свою власну енерґію. В історії повно примірів на те, що навіть малі але добре зорґанізовані народи обєднані патріотичним почуттем, успішно боронили своєї волі, як ось Греки, Швайцарці, Болгари й Мадяри.

Мадяри нині відокремлені, окружені ворогами. Їх навіть пробували блькокувати, а всежтаки Мадярщина не тільки істнує як окрема держава але вона підноситься з дня на день.

Українці куди більший народ від старинних Греків, від Швайцарців, Болгар і Мадяр, і колиб вони були краще зорґанізовані; колиб у них були конечні до всякої великої акції центри; колиб ми були оживлені одною ідеєю і одну спільну ціль мали перед собою, то не потребували-б нічиєї помочі; не потребували чужої ласки, яка звичайно їздить на химерному кони і дуже богато коштує.

Це що з нами зробили большевики, зруйнувавши до тла велику Україну заключивши з Поляками мир в Ризі; і те що зробила з нами антанта, даруючи Польщі Східну Галичину, повинно нас основно вилічити з отсього застарілого гріха — числити на чужу ласку.

Сорокміліоновий нарід на такій великій і на такій богатій території як наша рідна земля від Сяну по Дон, мусить самий із себе витворити ту силу, яка дала-б йому підставу жити у своїй власній державі і по своїй власній волі.

Але щоб це сталось, треба праці, треба єдности, треба великих жертв.

І до тої праці, єдности і жертволюбивости кличемо і кликати будемо свою суспільність так довго, поки не станемо всі як один муж під стягом вольної і незалежної України і поки за той наш найвищий ідеал не будемо готові віддати всього, що нам найдороще і наймилїще, наших сил, маєтку і вигід. Кождий з нас най думає, що від нього залежить добро і щастє міліонів, але кождий з нас мусить також чути і бачити, що за ним стоять міліони; що він не самий і не зі своїм гуртом, тільки що він частина чогось одного, великого, непобідимого — народу!

Кретул.

СОЮЗНИКИ—РАЗБОЙНИКИ!

Тими словами починався болгарський марш, який був дуже популярний за час останньої війни. Під тими союзниками-разбойниками розуміли Болгари не кого другого лиш аліянтів.

Цей гимн могли би нині рівно добре співати й Українці. Він був друкований 1915 року в Вістнику Союза Визволення України".

Лиш співали-б ми його не тільки в честь антанти, але і тих нових союзників-розбійників, що допустились простого розбою і то в білий день на нашім народі.

Та ми маємо свою пісню і нерадо позичаємо її в чужих. Треба сподіватись, що Українці заспівають цій новій антанті так, що їй аж не добре зробиться. Пісня ще не готова, але вона вже складається; вже її у повітрю чути. Може за рік, може за два, але ми її заспіваємо на ввесь край. І не буде це ані лірницька пісня про сирітку, ані бандурницька дума про побіг трох братів, ані вояцька про червону калину, а буде це гимн праці, енерґії, нестримного руху, з 40 міліонових грудий, перед яким жадною ватою світ собі ух не затулить.

Під цей гимн підемо на стрічу кращої долі, під цей гимн збудеться те, чого ми так щиро бажаємо — відродження і обновлення української держави.

Н. М.

З ГОЛОСІВ ПРЕСИ.

Польща в 1815 році і Україна в 1923 році.

(З львівського „Діла"),

Пригадаймо деякі події меньше-більше сперед сто літ. Після погрому „великої армії" Наполеона наступило зближеннє між дипльоматами „трох чорних орлів", Росії, Австрії і Прус щодо поділу Наполеонської спадщини взагалі, а у відношенню до польської справи специяльно. Дипльомати зпід стягу „трох чорних орлів" заключили трактат, зобовязуючись до полюбовного поладнання польської квестії в напрямі повного знівечення Польщі.

Російський цар Олександер І., змагав до заняття цілости польських земель. Російські війска заняли Варшаву, гнет в краю був значний, арештовання патріотів були щоденним явищем. Мимо паломництв кн. Чарторийського і створення ним російської партії; переслідування не вгавали. Над польськими бранцями знущалися в огидний спосіб.

Але згодом наступив перелім в настроях. Олександер зблизився до Поляків; розпочалось творення польської армії. Олександер задумав створити з польських земель свою Угорщину.

Зібрався віденський конґрес і почалася велика гра. Амбітні пляни Олександра І. затривожили Анґлію. Звалившi імперію Наполеона, европейські держави лякалися зросту імперії Олександра. Проти польських плянів російського імператора перш усього виступила Франція. Її дипльоматичний представник, хитрий, підступний і неперебірчивий в засобах. Талейран виступив з теорією леґітимізму, змагаючи до стану сперед 1792 р. (перед французькою революцією). Винятком від цього прінципу мала бути тільки **польська справа.** Польщу мав обминути прінцип леґітимізму; всі три поділи Польщі мали бути ще раз затверджені інтернаціональним ареопагом. Анґлійські дипльомати висловлювали погляд, що було би бажаним відбудувати Польщу в границях 1792 р., а особливо вдержати Варшавське Князівство під суверенним володарем. Австрія й Прусія були за приверненнем стану з часів третього поділу.

Тимчасом Росія орґанізувала Поляків, стараючись всіми силами йти їм на руку. На конґресі цар заявив, що уважає справу Польщі за свою особисту справу, що він постановив обєднати польські землі і створити з них під своїм скиптром конституційне королівство. Відповідю на цю заяву був однозгідний протест всіх держав. Проти цих плянів розпочато нагальну аґітацію, головно з боку Прусаків. Цікаво, що польські змагання побивали Прусаки меньше-більше тими самими арґументами, як тепер Поляки нівечили українські стремління. Говорено, що неможливо привернути державність народови, „який переїла тривікова корупція", народови „пересякнутому, а навіть зовсім позбавленому всього, що становить характер свободи", а перш усього народови, який не має перед собою ніякої будуччини, бо „зложений із шляхти, Жидів і невільників". Талейран доказував, що привернennє незалежности Польщі рівнозначне з приверненнем анархії і арґументував конечність „опіки" над Поляками, бо „Польща, будучи поділеною, не буде знищеною. Під чужим пановаННем Поляки осягнуть мужеський вік, до котрого не могли дійти за десять століть своєї назалежности. Є це єдиний спосіб зробити з них Европейців".

Довго варилася на віденськім конґресі польська справа. Вкінці заіснував компроміс. Подробиці полагоди польської квестії передано заінтересованим державам. Перш усього затверджено поділи. Але всім краям Річипосполитої забезпечено окремі національні інституції, як також національну репрезентацію. Крім національних прав загарантовано польським землям господарську єдність і вільну торговлю між ними. Варшавське князівство після відділення від нього Кракова і Познанщини, віддано Олександрови І. під назвою Королівства Польського; з Познанщини (департаменти: Познань і Бидґош) утворено Познанське Князівство і віддано його пруському королеви, а з Кракова утворено вільне місто. За Австрією залишився її попередній надія.

Одним словом Польщу поділено на чотири части — аналогічно до поділу українських земель після найбільшої світової війни. Ріжниця тільки в тім, що **„чорна рекація" 1815 р. забезпечила була польським землям ріжні управнення, а велика демократія років 1919-1923 після проголошення права про самовизначення народів розпорядилась українськими землями і її населеннем як німими, мертвими річами.** І Україну поділено на чотири части, віддаючи Українську Народню Републику (Наддніпрянщину) посередно рижським трактатом Росії з титулом „Української Соц. Рад. Републики", західно-українські землі Польщі, Буковину й Бесарабію — Румунії, а Закарпатську Україну — Чехословаччині, полишаючи урядам тих держав надати українським землям такі управнення, які вони признають за вказані і потрібні.

При цій нагоді хочемо звернути увагу, як Прусія поводилася у відношенню до Познанщини після віденського засуду. Перш усього формула присяги для пруських Поляків не нарушувала польської національної гідности. „Признаю ту частину Польщі — звучала формула, — яка силою постанов конґресу дісталась пруському королеви, моєю Втічиною". Навіть герб нового князівства був не пруський, але мішаний.

Пруський король заповідав: „Приєднані до Прус, не потребуєте вирікатися своєї національности. Будете мати участь в конституції і одержите окрему провінціональну конституцію. Ваша релі.ія буде збережена, ваша мова нарівні з німецькою буде уживана у всіх урядових чинностях". Фактично урядовою мовою була тільки виключно польська мова, а лиш в сильно мішаних повітах обі мови були рівноуправнені. Королівським намісником був Поляк кн. Радзівіл; на вищі уряди іменовано виключно Поляків. Познанські рекрути відбували службу в місцевих полках. Краєва оборона була орґанізована в окремі польські полки, котрі становили відрубну адміністраційну й боєву одиницю. Правда, ці військові спроби не мали більших наслідків „супроти не надто великого запалу Поляків", — як каже польський історик. Навіть окремою польською монетою наділено Познанщину. Не будемо згадувати тих адміністраційних і господарських реформ, які перевели Німці в Познанщині, заводячи там правові відносини на місце недавньої анархії.

Варта порівняти недавно відозву ґен. Сікорського до населення „кресуф всходніх", себто до 7 міліонів Українців з відозвою пруського короля до познанських Поляків (яких було мало що більше над пів міліона) та перевести аналоґію між пруським гнетом в р. 1815 і приміненнє польських тез „рувні з рувнимі, вольні з вольнимі" на протязі 1918-1923 рр.

В ГАЮ

Рано тільки розпустило
Сонце сяєво над гай,
Позлітались птички живо
На концерт в гай, над ручай.

Злетілись у діброву,
На калину сіли в ряд,
Веселенько й пречудово
Завели свою тетрадь.

Соловій провадив хором,
Роздавав всім голоски,
Щиглики вели тенором,
Помагали синички.

Альтом брали жайворонки,
Сопран чижі і плиски
А басом тягли з легонька,
Коси, дрозди і шпаки.

Так то гарно, любо, мило
Спів у гаю гомонів,
Що аж серце розраділось
Сими піснями без слів.

С. Калинець.

ЧОГО МЕНІ ЖАЛЬ?

Злетів би я ген високо,
Де не сягне людське око;
Лише жаль мені вас села,
Де пісень тужна, невесела
Кривди й болі все
Голосить...

Де крівавим потом росить —
Брат в неволі рідні ниви —
Вітер пісні ті тужливі
Й сліз гіренських — ціле море
Понад ліси — понад гори
В небеса несе...

Злинув би я на край світа
В ясну нічку — серед літа
Як сей вітер буйний в полі,
Що гне квітку на роздолі,
Тільки тебе жаль
Мій краю...

Жаль могил, що тут дрімають,
Де за Свободу і Волю
Герої в кровавім бою
Тихим сном поклались спати
І ждуть местників завзятих
Лиш мені їх жаль...

О. Браташ.

ДОПИСІ

ЕМБРИДЖ, ПА.

В орґанізаційній справі.

Окремо ще пригадую всім членам братства св. О. Николая, 276 від. У. Н. Союза, що піврічний мітинґ відбудеться дня 10. червня цього року точно о 1-ій годині сполудня.

Порядок мітинґу такий:

1. Отвореннє мітинґу предсідателем,
2. Читаннє членів, чи всі явились.
3. Читаннє протоколу.
4. Справозданнє предсідателя за пів року.
5. Справозданнє рекордового секретаря.
6. Справозданнє фінансового секретаря.
7. Справозданнє касієра.
8. Справозданнє контрольної комісії.
9. Справозданнє опікунів хорих.
10. Приниманнє нових членів.
11. Принятте нового братського статута.

Кождий член, котрий почуває свій обовязок братський, певно явиться, бо кари накладати не годиться для українського робітника.

Український народ вже має аж занадто ляцьких кар, а повинні вже раз то зрозуміти, що в лучности сила. Орґанізуватись в одну моґучу орґанізацію, якою є У. Н. Союз.

Український народ мусить орґанізуватись, бож нує на своїх плечах ляцьке ярмо, які мусить скинути.

Українці мають сходитись на свої мітинґи радити над добром свого поневоленого народа без ріжниці переконань релігійних чи партійних. Всі враз, все вперед!

Ми Українці в Америці повинні лучитись без усяких ріжниць, бо так робить наш ворог лях. Ляхи лучились, а ми спали. Вони нас били, а ми сварились. Так далі, український народе, бути не може. Ми повинні порозумітись, хто нащ ворог; не сваритись, але лучитись і ставати в ряди до боротьби проти віковічного ворога ляха.

Не тратьмо дорогого часу! Була хвиля визволення, але нам забракло того, чого потрібно на боєвих фронтах, та друга хвиля наближується, тож будьмо готові вже нині. Лучімся та копаймо глибоку могилу для свого ворога ляха і Румуна.

Ми Українці повинні показати світови, що ми не дикуни, але народ культурний, та що хочемо жити свобідно. Ми повинні так кріпко зорґанізуватись, щоб змести з лиця землі української і придоптати ляцьку гадячу кров, щоб не стало одного ляха на українській землі. Ми не повинні нині журитись тим, яка українська держава має бути, чи біла чи червона. Перше збудуймо державу, а відтак у своїй хаті заведемо порядок такий, який народ буде хотіти.

Тоді усміхнеться мати, заплакана мати.

Михайло Фук,
секр. 276 в. У. Н. С.

З ЖИТТЯ І ТВОРЧОСТИ ХРИСТІ АЛЬЧЕВСЬКОЇ

До комітету „Голодної України" у Львові прислала звісна письменниця Христя Альчевська картку і лист, які печатаємо в цілости.

Картка, писана з Харкова дня 6. XI. 1922 звучить:

„Надзвичайно зворушили Ви мене допомогою через АРА! Тепер люди можуть відвдячуватись лише роботою задля рідної культури... Ще попрацюємо!... Тепер один композиціст пише оперу на моє лібертто „Кочубеївна". Як що музика буде добра, то се дійде й до Львова й може скажім, Марія Шекун, співачка виконає мені ролю моєї героїні... Побачимо! Відослала до Праги нову збірку поезій під назвиском тієї кримської рослини (Клематіс), що й зимою не гине на гірських вершинах. Чи не знайду видавців?... Вдячна Христя Альчевська".

В листі з дня 21. лютого 1923 року читаємо: „На ново ласкава увага з Вашого боку до мене й нова посилка... Справді не знаю, чим можу відвдячитися. Їм тепер за десятьох тії їжи, що дістала! Насолоджуюсь американским молоком. По різдвяних святах моє матеріяльне становище трохи поліпшалось завдяки дорученим мені перекладам Державн. Видавництва по історії культури (з рос. на українську мову) й викладам моїм літератури української на робітничому підготовчому факультеті. Оріґінальна інституція, що приймає слухачів з рівнем розвитку лише сільської школи (майже анальфабети вони всі)!...

„На добру память Вам шлю другу поезію, написану в „Домі відпочинку професорів" у осени (о околицях) з приводу смерти професора - етнографа Мик. Сумцова в Харкові".

Ось оця моя поезія-пісня:

„Кому повім журбу мою
Серед осінних, ясних днів?
Минулих літ відгомін-спів
Я в серці стомленім таю...
Кому повім журбу мою?...

„Прощальні зграї журавлів
На південь здавна потяглись;
Останні згуки розляглись
Що з них складався щасний
[спів...
— Прощальні зграї журавлів...

„Барвисте листя золоте, —
Минуле щастя любе те,
Що ним жила, що ним співала,
Що вік в душі своїй кохала
Ось умирає як на те...
Останнє листя золоте.

(11. жовтня 1922 року).

Багато віршів (рукопис „Клематіс") післала Сріблянському (Шаповалу) до Праги, але він пише, що надто дорого коштує видавати, тому не можна друкувати. Ще раз дякую Вам щиро! Х. Альчевська".

Подав К. С.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

СИРАКЮЗ, Н. Й. Півручний мітинґ бр. св. Ап. Петра і Павла відбудеться в неділю, 10. червня по Службі Божій в церковній галі. Проситься всіх членів явитись, бо інакше заплатять братську кару. Проситься члена Якова Мена, щоби прийшов на мітинґ, бо інакше буде сусцендований.

ЕМБРИДЖ, ПА. Півручний мітинґ бр. св. о. Николая, від. 276, відбудеться в неділю, 10. червня о 1. годині сполудня в церковній галі при 6 Мелровз Евеню.

ВЕН ВУРГИС, ПА. Тов. ім. Тар. Шевченка, від. 240 повідомляє, що піврічний мітинґ відбудеться 16. червня о 7. годині вечером в галі Івана Хухри на фармі. Неявившийся член або членича заплатять кару 50 цнт. — І. Пацай, предс.; І. Хухра, секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Стефана, від. 221 буде мати мітинґ в неділю, 10. червня о годині 1.30 в галя церковній при Оклей і Райс ул. Проситься всіх членів явитись, позаяк суть важні справи до рішення. — М. Беняк, предс.; П. Лучків, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Бр. св. Володимира, від. 65 повідомляє, що піврічний мітинґ відбудеться в неділю, 10. червня в шкільній гали при Ґріп і Савт ул. На порядку нарад важні справи. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1. дол. — К. Качуряк, предс.; Д. Стадник, секр.

ВЕСТ ПУЛМАН, ІЛЛ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 243 повідомляє своїх членів, що річний мітинґ відбудеться в суботу, 9. червня в парохіяльній гали на Парнел і 122-га ул. На порядку нарад важні справи до полагодження і справозданнє з двох кварталів. Неявившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — В. Тупиця, предс.; В. Гаврищків, секр.

ЯК ВІДДИХАТИ?

Добре відживлений 50-літній мужчина (також жінка), що не вправляє (не гімнастикується), не віддається якомунебудь спортови, не машируе енергічно або бодай не працює фізично — виглядає комічно, коли радше не трагічно. Неподвижна, неповорушна верства товщі на жолудку є перешкодою при віддиханню. Тому що кождий старший чоловік не є певен цього, чи наслідком звапніння бючки (головної жили) серце не ослабне, повинен скріпляти діяльність (функції) легенів (лехких). Ніякий внутрішній орган чоловіка не надається так до праці як лехки (легені). Як вдаєсь уліпшити віддихання, то це найліпше лікарство проти всіх недомагань серця. Все одно чи ці недомагання основуються на неправильному биттю серця, чи на недузі серцевих мускулів чи неврозі. При наповнюванню і випорожнюванню серця, при втяганню (всисанню) жильної крови, при всіх перешкодах, які мусять поборювати хоре серце, — дуже важне є, чи віддих є глибокий і енергічний, чи поверховний. Тому коли слухаємо поради: виобразувати якнайліпше функції лехких — тимсамим уліпшуємо серцеві мускули, управильнюємо биття серця (ритм серцевий). Цього не перевисшить ніяка инша терапія, ніякі лікарства.

Не треба широко розводитися над цим, яке велике значіння має для цілого людського організму збільшене приниманнє кисня (охудепійм). Доктор Фрайнд у „Сучасній терапії" вказує як примір сотки тисячів молодих дівчат, що по великих містах заробляють шиттям і писаркою по бюрах. Вони немічні, нервові, підозріно чахотничі. Мало з них старається поліпшити своє здоровля мандрівництвом, спортом, бо й мало воно їм помагає. Найбільше з них старається ратувати підірване здоровля заживанням залізних аптикарських горошинок. Користь при цьому лише переходова. А всі вони повинні би вчитися віддихати правильно, віддихати як ідуть до бюра, віддихати підчас коротких перерв у зайняттю. Коли пізнають, яке це важне для здоровля правильне віддихання, робитимуть це, старати-муться використати для цього кожню свобідну хвилю. Вплив віддиху на грудну клітку можеж бачити кожен. Чим скорше начинаємо правильний віддих, тим ліпший вплив має він на грудну клітку. Вправлювання віддиху важну ролю відграє при: гостци (ломання в суставах), жовчевих каменях, діябетесі, при затовщінню, при ослабленню жолудкових мязів (мускулів). Бо при вправлюванню (гімнастиці) розвивається і мускулятура жолудка. Порадно є також віддихання злучити зі згинанням туловища і втяганням черева.

Ці короткі вказівки щодо великої ваги віддихання для серця, крови, переміни матерії — не беруть під увагу захорувань самих лехких. Не узгляднюється тут захорувань лехких (легенів) зовсім свідомо, нарочно, — бо цим можна і пошкодити. Треба бути вельми обережним. При чахотці (туберкульозі) треба заховати якнайбільший спокій. Але бувають випадки, що можна завчасу обережно вправлятися в віддиханню (лише на припоручення лікаря). Як чахотка устала потрібне є обильне віддихання. Силуване або протяжне видихування це обовязок привсіх хронічних нежитах (катарах), а передівсім при астмі.

„Колиж вправляти?" — питають пацієнти. Вони ніколи не повинні забувати, що поверховне віддихання повинноси перерывати кількома глибшими вдиханнями. Та передівсім раном при зодяганню, самособою при відчиненому вікні. Але навіть як ідемо горі сходами, повинні ми віддихати глибоко, замісць коротких і частійших віддихів. Фальшиві поради подають деякі підручники, що втягати воздух треба кріэь ніс. Це непорозуміння. Самособою треба віддихати і носом, щоби виділювати шкідні складники, що є у повному пилу або холодному воздусі. Зате як мало повною грудю втягати свіжий воздух у високих горах або на морі.

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ ЩО

Потрібні телеграфічні получення заведено що тільки межи Туреччиною і Совітською Росією? Телеграфічні получення суть між Москвою, Тифлісом і Ангорою. Чи Ви знаєте, що Гелмар турецькі цигаретки дали найбільшу сатисфакцію міліонам курців цигареток по цілім краю?

ЧЕСЬКО-СЛОВАЦЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ

Чесько-словацький парлямент розпочав весняну сесію при зміненому відношенню політичних сил: змінився трохи особистий та чисельний склад поодиноких партій, а проте загальний характер парляменту залишився той самий, що ранійш.

Чесько-словацька державна коаліція складається із пяти партій: соц. демократичної, чесько-соціялістичної хліборобської, народньої, та націонал-демократичної. Лідери тих партій складають парляментську раду, пятку яка грає величезну ролю в політичному життю держави. У відношенню до опозиції пятка виступає завжди солідарно при вирішуванню всіх основних питань. Соціял-демократи мали сперщу велику силу; одначе частинно втратили її після розколу, в якому з 74 послів 24-ох відпало в користь комуністів. Хліборобська партія зміцнилась і рахує тепер 41 членів. Навпаки народня партія зmaліла з виходом словацьких клерикалів з 33 на 21 послів. Незміненим залишив ся склад національних демократів (19 осіб). У чеській соціялістичній партії стався перед самим початком весняної сесії розкол, який відбив ся на вигляді парляментарної репрезентації цієї партії. А саме підчас голосування над законом про охорону республики ліва група чеських соціялістів відмовилась від голосування, нарушивши ранійш приняту солідарність у цьому питанню. Опозиціоністів виключено з партії; вони заклали самосійну групу „соціялістичного єднання"; кількість чеських соціялістів зменшилась з 26 осіб до 22 осіб. Всіх послів у чесько-словацькому парляменті є 285 осіб, з того 153 коаліції і 132 опозиції, як що рахувати до опозиції групу дрібних промисловців, трудових соціялістів та кількох „диких". Рішуча опозиція складається на ділі зі 115 послів.

Центр опозиції творять німецькі групи, а саме: німецькі соц.-демократи (49 членів), нім. хлібороби (13 осіб), нім. націоналісти (11 членів) і нім. христ.-соціялісти (9 членів). Яскраво опозиційну політику ведуть комуністи (24 членів). Крім того до опозиції належать невеличкі групи: мадярських послів і словацьких сепаратистів.

Взагалі є тепер у чесько-словацькому парляменті 13 партій, а 3 посли находяться поза партійними організаціями.

Нові вибори будуть переведені приблизно за рік. До того часу мабуть не станутьсякі ніякі важливійші зміни у складі поодиноких партій та загальному вигляді парляменту. Але нові вибори певне принесуть чималі зміни: сподіються, що при виборах втратять скрайні ліві.

СКАРБ ПРЕЗИДЕНТА КРІҐЕРА. — КАЗОЧНІ МІЛІОНИ

Колишній жовнір на імя Прічерд зізнав перед властями Йоганесбурґа (Трансваль — півд. Африка), що він підчас ексредиції натрапив на золото президента Кріґера. Золото це представляє вартість богато міліонів. Бури оповідають, що перед зайняттям преторії Англійцями, президент Кріґер велів заховати ці скарби. Прічард заявив, що сімдесять злитків золота, що він на них натрапив, мали ініціяли ZAR. Всі ці зізнання були неправдиві, а їх жертвою впало пять кінних полісменів. Як уже багато инших, так і ці шість полісменів пустилися у пустиню шукати скарбів Кріґера. Провідником їх був Прічерд. Шість днів горячково пошукували у пустині. Кількох із них згинуло у пустині наслідком спраги й горячки. Вкінці заявив Прічерд, що він стратив усякий слід. З трудом вернув назад до Йоганесбурґа з двома полісменами, що ще остали при життю. За обманство засуджено Прічерда на шість місяців вязниці. Він признався до обману. Оставші при життю учасники нещасливої виправи пішли до шпиталю.

Не перші згинули ці люде. Згинуло їх уже більше, а причиною смерти була жадоба золота, або сповнення обовязку, як у цьому випадку з полісменами. На цьому скарбі тяжить проклін і пролита кров. По донесенням „Матен-а", історія цього золотого скарбу починається цілим рядом убивств. Із сімох білих — були це шість кінних полісменів і оден бурський жовнір — що закопали це преторське золото у році 1901, замісць його привезти Англійцям до Пітерсбурґа — має ще бути в живих один одинокий чоловік. Захланні вбили насамперед вісьмох тубольців, що помагали закопувати золото. Опісля спалили віз, що на ньому було наладоване золото й повернули до Ліденбурґа. Чотирох із них зараз потім згинуло в бою між Бурами й Англійцями.

Тепер уже трьом звісна була тайна про укритий скарб. Були це: Шварц, Ван Нірек і молодий бурський жовнір, та Емничий „семий". По скінченій бурсько-англійській війні рішилися Шварц і Ван Нірек відкопати скарб, не кажучи про це нiщо свому третьому товаришеви. І віднайшли золото. Одначе відкопувати його ще не відважилися. Тішило їх, що знають, воно заховане. Підчас повороту Шварц убив свого товариша Ван Нірека, щоби не ділитися зним віднайденим золотом. Та як Шварц вернув до Йоганесбурґа, повідомив оден Кафер власти, що підглянув убивство. Суд засудив Шварца на смерть. Де подівся „семий" очевидець скарбів през. Кріґера, ніхто не знає. Кажуть, що він іще жиє, але що суд пошукує його, не може він покиристуватися скарбами. Так тайна про „скарб Бурів" пійде мабуть із ним у могилу.

МІЖНАРОДНЯ ВИСТАВКА ІНВАЛІДСЬКИХ ВИРОБІВ

Всеукраїнська спілка военних інвалідів дістала запрошення взяти участь у міжнародній виставці інвалідських виробів у Бельгії. Делеґатами на виставу вибрано ґенер. Удовиченка, Остапа Червінського та Єлисавету Мишківську, вдову по полковн. Мишківському. Вистава відбулася в Генті у Белгії. Українська делеґація виставила ріжні експонати інвалідських майстерень, вишивки, українські гроші, почтові значки, гуцульські різьби, та картину артиста маляра Василя Давидюка „Боротьба". Додано також інформаційну літературу про український нарід і наші визвольні змагання.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ